

"EDINOST"

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:** za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesec . . . 3.— " " " 4.50 za pol leta . . . 6.— " " " 9.— za vsa leta . . . 12.— " " " 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamično številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prestop, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loče Trst. Odprto reklama cije so pristoje.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč“.

Deželni zbor istrski.

VII. seja, dne 24. januarja 1896.

(Dalje.)

Poslanec Spiničič je nadaljeval svoj govor o volitvi v kmečkih občinah okraja puljskega:

Oni gospod v rumeni hiši v Trstu naložil vam je, da ne smete nezakonito postopati pri volitvi poslancev. Vi ste mu to obljubili, in od istega časa se nikjer niso več dogodile nezakonitosti. Ali zato so vam ostale svobodne roke pri prvotnih volitvah. Drugače bi se ne moglo razumeti, kako da se je tako postopalo, kakor se je postopalo v raznih občinah tega okraja pred komisarji samimi, koji niso našli niti besede, da bi zabranili to, dasi so poklicani po zakonu, da pazijo na red in na vršenje zakona. Proti volitvi v puljskem okraju samem je prigovorov, dasi ne taci kakor proti volitvi v okraju poreškem. Jaz hočem te prigovore spojiti v tri točke: 1. Volilne liste niso bile urejene tako, kakor bi morale biti urejene. In to na prvem mestu niso bile urejene one v občini Puljski. Tu je bilo tako velikih neredov, da ne bi bilo od pomoči niti z reklamacijami. To je bil vzrok, da se je naša stranka odpovedala sodelovanju pri volitvi. 2. Kraj volitvi, na kar je opomnil tudi moj tovariš posl. dr. Laginja. Mi smo obsojeni, gospoda moja, po volilnem redu od leta 1863. za občine, da so naša hrvatska in slovenska sela združena z vašimi italijanskimi mesti in da naši kmetje morajo prihajati na volitev k vam Italijanom, kamor jim je dolga pot, kjer so izpostavljeni raznim napadom, ter vsakojakim grožnjam in nevarnostim. Radi tega se je bila že napravila prošnja, da bi se volitve za Puljsko občino vršile na treh krajih, in to v Alturi, Pulji in Medulinu, tako, da bi vsi volilci imeli laglji in svobodnejši prihod k volitvam. Ali ta prošnja je bila odbita. — Nadalje bi bila tretja točka glede načina agitacije. Agitirati je dovoljeno, toda poštenimi sredstvi n. pr. sklicevati narod okolo sebe, razjašnje-

vati mu stvar in učiti ga, ali agitirati z grožnjami in denarjem, to ni dovoljeno. Take agitacije kaznuje zakon, ali oblasti ne pazijo na to. V Kanfanaru, Sanvinčenti, Rovinju in Vodnjanu je mnogo našega naroda zadolženega. Kadar se vršé volitve — tudi že poprej, posebno pa na dan volitve — romajo upniki okolo svojih dolžnikov, nagovarjajo jih, grozé jim se in prete, ter pritiskajo na njih, da morajo glasovati za njih kandidata. Ako so ljudje, gospoda moja, dolžni, mora se jih pomilovati, a ne jemati jim svobodo ter ustvarjati iz njih še večé duševne sužnje, nego so že. Še hušje je, kjer se dela z denarjem, kjer se podkupuje siromašni narod. V novinah je bilo oglasenih več takih slučajev, ali oblasti niso hotele vzeti tega v obzir. Poznano je, kje se je nekemu volilcu ponujalo od neke osebe 500 gl. za jeden glas. Povedati je lahko dotično osebo in priče. — Visoka zbornica! Žalostno je, da je ljudij, ki prodajajo svojo svobodo, svoj glas in prepričanje, za denar, za kos mesa, za liter vina, za skledico leče, ali še žalostneje je, da se nahajajo ljudje, ki takim siromakom, neizobraženim, a oni se smatrajo izobraženimi, dajajo denarja in tako greše moralno.

Jaz sem čital v raznih spisih od leta 1885., kakih nezakonitosti in nepravilnosti se je dogodilo povodom volitev v Vodnjanu, vem, kakih se je dogodilo v letu 1889. in v letu 1895., a tu imate letos izgled v Filipanu, kako je bilo v redu, ko ljudje niso bili napadani od svojih protivnikov, ko ni bilo mogoče groziti se dolžnikom, podkupovati ljudij itd. Naj, gospoda, meščani glasujejo v mestu, a kmetje na selu, pa bode odgovarjalo sami stvari, potem bode mogoče vršiti volitve mirno in redno ter videti čisto voljo ljudstva. — Glede volitve v Pulji izjavljam v svojem in svojih tovarišev imenu, da bomo glasovali proti volitvi. (Manjšina: Živio!) Večina je ševeda odobrila volitve v okraju Puljskem.

V ime istega verifikacijskega odseka je po-

„golčali“ še vedno svojo, da se lepote nihče ne more najesti; pametnejši so pa že ugibali, da-li ni tako morda zanj bolje, češ: Zalesnik se kje bogato oženi, živel bode na podedovani graščini kakor baron s svojo zakonsko polovico. Tudi če ta ne bode nenavadno lepa, pa vsaj petična. Tako so govorili možje, ki so bili v svoji mladosti odločni pristaši zakonske zveze iz ljubezni. Tempora mutantur et nos mutamur. . .

Milka si ni nikdar snovala sreče na svoji lepoti.

Mirno in zadovoljno ji je potekala mladost do onega trenutka, ko je spoznala Zalesnikovo nestanovitnost. Ž njim je upala cvet svoje sreče. Njeno srce se ga je oklenilo z vso silo mladostne ljubezni. On in samo on! Kaj lepota, kaj bogastvo, kaj ves svet? —

Sedaj bi morali napisati v povesti najžalostnejši oddelek, ko bi hoteli res vse povedati, kaj je pretrpela prevarjena deklica; pa stvar je kakor tudi resnična, preveč tužna. Takih dogodbe je malokdo zadovoljen v povestih, kam še le v življenju. Le toliko ne smemo zamolčati — kar je čitatateljica že sama spoznala — da je Milka imela tudi zato dovolj moralne moči.

Nekaj dnij po njegovem slovesu je še delala v tovarni, a na ulici je bila kakor senca, ki se premika po samovoljnosti drugih. Teden pozneje

ročal posl. Glezer o volitvah za kmečke občine okraja Voloskega s predlogom, da se ta volitev ne potrdi. Našim čitateljem je znano, da sta bila v tem okraju izvoljena poslancema Jenko in Mandić; prvi z veliko večino, drugi jednoglasno. V ilustracijo naših razmer, v dokaz, s kake vrste protivniki se morajo boriti Slovenci in Hrvatje istrski, nam pač najbolj služi letošnja verifikacija volitev v deželnem zboru istrskem. Volitve, ki nosijo na sebi tisoč-znakov nepravilnosti in nezakonitosti, nasilja in zavajanja, groženj in kupovanja, volitve toraj, ki so izšle iz močvirja najskrajnejše politike nemoralnosti, take volitve so potrdili ponosno kakor da so storili veliko patrijotično delo; volitve pa, ki so se vršile v obče svobodno in zakonito, in kolikor je bilo nepravilnosti, je ni zagrešila stranka izvoljenih poslancev, ampak oni in isti narodni nasprotniki, ki so potem oprli svoje proteste na svoje lastne nepravilnosti — volitvi, ki ste se izvršili z veliko večino oziroma jednoglasno, koji volitvi je torej treba smatrati svobodnim izrazom naroda, taki volitvi so pa uničili, ne da bi se bila pri tem ganila vest laški gospodi. In morala iz vsega tega? Morala je ta, da italijanska gospoda ne dopuste narodu do besede, ker hočejo gospodovati sami! A kjer je tako, tam imamo absolutizem v najodurniši obliki. Kajti absolutizem brezvestnih strank je veliko hušji nego absolutizem osebe. Takov absolutizem imamo mi v Istri, pod železno roko gospodovalne stranke vzdihuje naš sicer borni, in vendar dobri in ukaželjni narod hrvatski in slovenski. Absolutizem v konstitucionalni dobi, parodija volitev v dobi, ko se po družih kronovinah razlega geslo o razširjenju volilnega prava. To je žalostno za nas, za one pa, ki bi lahko in bi morali od pomoči, ni posebno častno.

Rezultat letošnje verifikacijske razprave v deželnem zboru v Poreču, oziroma odobrenje glasovitih volitev v Poreškem in Puljskem okraju ter uničenje poštenih volitev v okraju Voloskem, to

niso meščani več opazali zjutraj in zvečer, nekda tako bujne, živahne in lepe delavke. Le najbližnejši sosedje so vedeli, kam je šla; zakaj ljudje po mestih so si, kolikor jih je več skupaj, toliko bolj tuji. One uljudne mrzkosti deželani ne poznajo. Milka je slušala mater in se z njo preselila na deželo.

IV.

To je bilo življenje!

Vilko se je naselil kakor posestnik v strijčevi — sedaj v svoji — graščini, od koder se je prav po gosposki prepeljal po svetu. Tudi v mesto je rad zahajal, dokler se ni popolnoma razširila novica, da se je zaročil s hčerko bogatega bankirja. Po tem važnem dogodku je šel, kakor je rekel sam, nekoliko pogledat svet. Vrnil se je še-le nekaj dni pred poroko. Ali kakšna vrnitev! Resnično! Nihče bi ga več spoznal. Zagorel, brkat, pogled dostojanstveno miren, vedenje kakor pristnega barona. Pripeljal je s seboj raznovrstnega lišpa, dragocenosti, strojev, voz in na izbero lepih konj.

Pohištvo je uredil vse po najnovejšem ukusu; zunanje lice gradiča je pa kazalo, da se je naselil le-sem nov gospodar, kateremu je mari za lepoto svoje hiše. Najel je strežajev, hlapcev, dekel in postrežnic kar celo trumo, ki je čakala nove zapovednice. (Dalje prihodnjich.)

PODLISTEK.

Zaradi imetja.

Novela. Spisal Dobrávec.

III.

(Dalje.)

Vilko je še vedno ždel, zakaj nedostajalo mu je ne samo besed, tudi mislij, mislij, da bi opravičil svoje slovo. Sam sebi je moral priznati, da ni bil v taki zagati še nikoli.

Pomagala mu je zopet Milka:

„Vam pa, gospod Zalesnik, srečno pot in — srečno prihodnost. Z Bogom!“ Rekši, mu je ponudila nežno ročico, na nji pa zaročni prstan; potem je na tihem zginila v drugo sobo. Uloga mirne, razsodne ženske, kakoršno se je delala doslej, je bila njeni starosti neprimerna, dasi ji ni še zginjala duševna moč. A srce, srce, ki se čuti prevarjeno, to je težko utesiti. Vrgla se je na postelj in ihtela. Tu jo je našla mati, ki se je kmalu poslovila z Vilkom, ne da bi izvedela pravi vzrok hčerkinj odsotnosti o njegovem odhodu. Še-le ko ji je Milka vse povedala in si ohladila srce, je vdova spoznala, da je sodila Vilka preveč dobrohotno.

Nekaj tednov pozneje so ljudje še govorili o zapuščeni Milki. Občudovali so njeno lepoto, na tihem jo milovali zastran nesreče. Nekateri so

je najpristnejša ilustracija istrskih odnošajev je vidno znamenje vsakomu, kje sta pravo in poštenje in kje krivica in nago nasilje.

Ti dogodki so res nečuvani v moderni in pravni državi, in nismo mogli drugače, nego da smo dali odduška svoji ogorčenosti, predno nadaljujemo poročilo o verifikacijski razpravi.

Posebno živ kolorit je podalo tej razpravi dejstvo, da je celó vladni zastopnik pobijal poročilo verifikacijskega odseka zatrdivši, da se je volitev v okraju Voloskem vršila povsem zakonito. Za vladnim zastopnikom oglašil se je prvi posl. Jenko. Njega govor smo sicer že priobčili v našem listu, toda naglasiti treba še enkrat, da sta se protest nasprotnikov in tudi predlog verifikacijskega odseka za uničenje te volitve opirala na izmišljotino, da se volitve volilnih mož v Podgradu niso vršile pravilno. No, poslanec Jenko ni le dokazal z nepobitnimi statističnimi podatki, s himi številkami, da ni res, kar trde nasprotniki, ampak dokazal je tudi, da, ako bi bilo tudi vse to res, je bila še vedno večina na narodni strani. A kaj pomagajo dokazi pred slavno večino deželnega zbora istrskega? Nič, prav nič. Gospóda, nevoljni, da ne morejo ničesar opraviti nasproti poštemu in zavednemu ljudstvu tega okraja, pa vsaj nagajajo s tem, da brez potrebe gonijo ubogo ljudstvo na volišče. A mi pravimo, da je to frivalno, ako se brez potrebe vnovič v nemajo strasti, neizogibno spajene z vsako volitvijo v naši Istri. Tako delajo gospóda zistematično, da ne more priti, ne govorimo o miru, niti do oddihljeja v tej ubogi pokrajini. No, mi smo nverjeni, da naš pošteni narod tudi ob prihodnji volitvi dá tej gospódi odgovor, kakoršnega zasluži, ali res zadnji čas bi bil, da dobe ti gospóde zasluženo lekcijo tudi z one druge strani, kjer so le preradi zatiskali svoje oči v oči gled vsem kričečim odnošajem v Istri. Zadnji čas bi bil, da se oglasi za besedo tudi — naša vlada!

(Konec poročila o VII. seji prihodnjič.)

Pa zasedanju deželnih zborov.

Poljevilki I., ki so jo postavile zadnje „Novice“ na delo svojemu prvemu članku, sodimo, da namerujejo prinesti več člankov o ravnokar dovršenem zasedanju naših deželnih zborov. Ker smo i mi namerovali napisati par kratkih in splošnih opazk o tem predmetu, v kolikor je isti v zvezi z našim splošnim političnim položajem, in ker se izvajanja v prvem članku „Novic“ skoro popolnoma ujema z našimi nazori, prihranjeno nam je delo ter priobčujemo tu doli jednostavno omenjeni članek, ki slóve:

Ta teden se je končalo letošnje deželnozborško zasedanje. Pričakovalo se je, da deželnozborške razprave kaj pojasnijo politični položaj. Reči pa moramo, da se to ni zgodilo. Vladna politika je vedno še knjiga, zaprta s sedmimi pečati. Kakor v državnem, tako tudi v deželnih zborih ni vlada zavzela nobenega jasnega stališča.

Prilike je bilo dovolj, da bi pokazala svojo barvo, a se je temu skrbno izogibala. Na Češkem je mej zasedanjem odpravila Čehom nepovoljnega namestnika grofa Thuna, a več pa ni storila, da bi pridobila Čehe. Tako ni zavzela nobenega stališča glede češkega notranjega jezika, glede minoritetnih šol in pa glede češkega državnega prava, da-si je za to imela obilno prilike. V vprašanju narodnih kurij se je pa celo postavila na nemško stališče, dasi ni posebno silila, naj se ustrezne Nemcem.

V svojih govorih v državnem zboru je grof Badeni omenjal tudi narodno enakopravnost. Govorilo se je, da je vitez Rinaldiniju tudi dal nalog, naj varuje narodno enakopravnost v deželnem zboru istrskem. V deželnih zborih pa vlada vendar ni nikjer pokazala resne volje, da hoče varovati narodno enakopravnost.

Če se je v kakem deželnem zboru sprožilo vprašanje o narodni enakopravnosti, mu ni prigovarjala, a podpirala stvari pa tudi ni. Na pritožbe Slovencev v koroškem in Čehov v deželnem zboru šleskem ni vladni zastopnik dal nobenega odgovora. Vlada se je držala tako, kakor bi se stvar nje prav nič ne tikala.

V goriškem deželnem zboru so Slovenci glede

slovenske šole v Gorici stavili cel kup interpelacij, a vlada je vendar ostala popolnoma hladna nasproti tej stvari. V isterskem deželnem zboru se je narodna enakopravnost teptala z nogami, a vlada ni ničesar storila, da bi jej pridobila veljavo.

Slovencev ni bilo v štajerskem in tržaškem deželnem zboru, isterskega so tudi ostavili, a Badenijska vlada se zato niti ni zmenila. Ničesa še ni storila, da bi se toliko premenile razmere, da bi Slovenci mogli sodelovati v teh deželnih zborih. Niti vredno se jej menda ni zdelo pečati se s to zadevo.

Zaradi tega pa moramo reči, da je letošnje deželnozborško zasedanje Slovencev in Čehom vzelo mnogo zaupanja v sodanjo vlado. Pa kako bi ga tudi ne, če je nedavno na nekem shodu treil baron Clumecky, da sedanja vlada nikakor ne misli vladati brez zjedinjene levice, temveč bo to stranko še podpirala. Da je Clumecky dobro poučen, ne dvomimo. On kot predsednik zbornice poslancev velikokrat občuje z ministri. Postopanje vlade proti krščanskim socijalistom na Dunaju pa tudi kaže, da si je vlada postavila za svojo nalogo, pred vsem ohraniti upliv zedinjene levice.

Nemškoliberalna stranka pa je zakrivila vse narodne boje v Avstriji. Kazala se je vedno sovražna proti Slovanom. Sedaj ta stranka že res močno peša in nekoliko popušča od svoje politike v narodnem oziru; v resnici je pa njeno popuščanje le belj navidezno, kajti naposled se pa vendar vselej postavlja na nemškonarodno stališče. Na Moravskem ima odločujoči upliv v deželnem zboru in je letos zavrnila vse češke predloge, ki so merili na uresničenje narodne enakopravnosti. Na Češkem tudi ni hotela pogoditi se s Čehi na podlagi popolne narodne enakopravnosti.

V vlado, ki se opira na tako stranko, Slovani ne moremo imeti zaupanja. Zato pa Mladočehi ne mislijo opustiti svoje opozicije proti njej. Slovenski poslanci se pa tudi ne smejo nihakor dati vezati rok.

V narodnem oziru minolo zasedanje deželnih zborov ni prineslo nikjer nobenega napredka. Povsod so narodnosti, ki imajo moč, kazale neprijateljivost. Poljaki so se še pokazali nekoliko bolj spravljive proti Malorusom, kakor Nemci ali Italijani proti Slovencev in Čehom, a v resnici pa vendar tudi ničesar posebnega niso storili na potu do narodne enakopravnosti. Sploh se zasedanje deželnih zborov ne more zvati posebno plovito. Povsod so je potratilo mnogo časa s praznim govorjenjem, mnogimi predlogi, ki so ostali nerešeni, interpelacijami, na katere še odgovora poslanci niso dobili. Kolikor bolj je bila vlada zapeta, toliko bolj so pa bili zgovorni poslanci v raznih deželnih zastopih. Sprožilo se je veliko novih mislij, le žal, da je iz vsega bilo jako malo sadu.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 20. februvarja. 1896.

„Lega nazionale“ in — vzvišeni idejali.

In vendar ni imel prav, stavec Ben Akiba, ki je rekel, da vsaka stvar je že bila. V današnjih vrtoglavih časih se često dogajajo stvari, ki niso še bile in kakoršnih bi človek nikdar ne pričakoval iz tega jednostavnega vzroka, ker se mu vidijo nemogoče. Taka neverjetnost se je dogodila v „Triester Tagblattu“ od dne 15. februvarja. Tam čitamo namreč v dopisu iz Čresa: „Dne 8. zvečer je bil v dvoranah društva „Francesco Patrizio“ ples „Lega Nazionale“. V lepo odičeni plesni dvorani, kjer so sredi cvetočega gaja blesteli sliki Njju Veličanstev, zbralo se je v prvič oseb iz vseh stanov. Ko je ob 9. uri došel župan dr. Coglijevina, zasvirala je glasba cesarsko pesem, kojo so gostje poslušali spoštljivo in stojé. Veselica, ki se je razvila v slavnost pobratimstva, oprtega na najvzvišeniše idejale, trajala je do belega dne, ne da bi jo bilo motilo najmanjše nesporazumljenje. „Legi“ je donesel ta večer preko 250 goldinarjev.“

Tako stoji v „Triester Tagblattu“. Na lojalnosti onih spoštovanih gostov, ki so se zbrali na plesu „Lega“ v Črusu, nočemo dvomiti ni malo in verujemo, da so cesarsko pesem poslušali ono spoštljivostjo, kakoršno smo dolžni mi vsi svoji vladarski hiši in nje znakom. Ali tega še ni bilo in tega bi tudi ne bili pričakovali, da bi kdo iz-

ven kroga italijanskega radikalizma hotel trditi, da društvo „Lega“ kakor tako goji „vzvišene idejale“, najmanje pa bi bili pričakovali kaj takega od nemškega lista, ki čepi tu pri viru in ki more vedeti toraj, da to društvo ni nič drugega nego naslednik one in iste „Pro Patrie“, ki je toli divno širila svoje „vzvišene idejale“, da jo je morala slednjič avstrijska vlada razpustiti po nasvetu namestništva — tirolskega. Avstrijska vlada menda ni bila tako prepričana o „vzvišenosti“ Pro-Patria-Leginih idejalov — so-deča seveda z avstrijskega stališča — kakor je prepričan menda naš „Tagblatt“ v naše velike presenečenje. Mi sicer nekoliko poznamo srčne in ljubimske odnošaje „Tagblattove“ in vemo, da rad pokrije marsikaj s plaščem krščanskega usmiljenja, ali da bi bil kedaj že zasledil „vzvišenih idejalov“ v italijanski „Legi“, tega se ne spominjamo in uverjeni smo bili do sedaj, da ne doživimo kaj takega. In vendar smo doživeli! — Ben Akiba, osramočen si!

V inventarju našega javnega življenja nam je zabeležiti toraj novo, po „Tagblattu“ primerno ocenjeno in kakor pristno pripoznano redkost in dragocenost: vzvišene idejale „Lega Nazionale“.

Mi pa že čujemo, kako glasno se krohotajo veljaki, držeči v svojih rokah vesla ladije — Lega Nazionale.

Volilna preosnova. Včeraj je bilo na Dunaju dolgo ministersko posvetovanje. Določila se je baje izjava, koja poda danes vlada v razpravi povodom prvega čitanja načrta za volilno preosnovo. O stališču posamičnih strank glede na to vprašanje poroča dunajski porečevalec Slovenca: Konservativni klub je za to, da se izroči načrt odseku v presojo; slovenski člani tega kluba zahtevajo, da se Kranjski da še jeden mandat, in priznal je tudi grof Hohenwart, da se je pri razdeljevanju mandatov postopalo nekako po mačehovski. — Slovensko-hrvatski klub ni načelno nasproten temu načrtu, a glasovati hoče za istega le pod tem pogojem, da se ugodno rešijo predlogi glede volilne pravice trgovinske zbornice ljubljanske in pa spremembe volilnega reda za Koroško in Štírsko — Nemška levica bode glasovala za načrt a zahteva veliko plačilo za to delo; zagotovili naj bi se jej mandati v dosedanjih kurijah s tem, da se izbacnejo takozvani petakarji, pravice deželnih zborov naj bi se skrčile nekoliko in pa jamstvo naj se jej dade, da se ne zniža volilni cenzus, to je toliko, kakor da ne pridemo nikoli do pravega ljudskega parlamenta. Mladočehi zahtevajo splošno in jednako volilno pravo. Vendar ni izključeno, da ne bi konečno glasovali tudi za ta načrt. Tudi antisemiti in nemški nacionalci utegnejo slednjič glasovati za, postavivši se na stališče praktičnih politikov, računajočih, da je boljše nekaj nego nič. — O Poljakih ne treba zgubljeti besed. Na koga pa naj bi računal grof Badeni, ako ne na svoje lastne rojake?! Ti so torej za načrt.

Ako je ta račun tudi le približno zanesljiv, potem se grof Badeni sme nadejati kvalifikovane večine za svoj načrt. Definitivno rešenje tega vprašanja pa pride — pozneje.

Novi minister za železnice, vitez Guttenberg, predstavil se je predvčeraj v železniškem odseku poslanske zbornice. Na pozdrav načelnika viteza Zaleskega je odgovoril njegova ekscelencija, da se bode vsikdar kazal dobrohotnega za želje prebivalstva brez razlike narodnosti, ter da se nadeja, da skoro predloži važnih predlog za popolnjenje železniške mreže, ako parlament dovoli potrebna sredstva za te investicije. Prosi torej odsek, naj bi isti dobrohotno presojal njega predloge.

Zatrdilo o jednaki dobrohotnosti do vseh narodnosti zveni sicer nekako čudno, ker je to stvar, ki je umevna sama ob sebi. Ker se pa pri nas često dogajajo stvari, ki niso posebno verojetne, a se ne dogajajo stvari, ki se razumejo samo ob sebi, jemljemo zadovoljstvom na znanje tudi taka zatrdila. Seveda nam ni dosti pomagano se samimi zatrdili, in zato prosimo njegovo ekscelencijo, vzemši na znanje njega zanj častno a nam ugajajoče zatrdilo, naj dobrohotno obrne pozornost svojo do nas tu doli, kajti na polju, ki spada v delokrog ministerstva za železnice, morda nobena pokrajina ni tako zanemarjena, kakor so zanemarjene te

naše južne pokrajine, kar je tem čudneje in ne priča o posebnih dalekovidnosti dosedanjih državnikov, ker popolnjenja železniške zveze tu doli na jugu, ne zahtevajo le trgovski in gospodarski oziri, ampak tudi oziri na varnost države za vse mogoče slučaje. Zlasti našega vprašanja železniške zveze Trsta z notranjimi deželami naj se loti njegova ekscelenca z vso enerzijo, kajti prikladneje zveze Trsta z notranjimi deželami so neizogibni pogoj za povzdigo naše svetovne trgovine in za utrjenje avstrijskega mišljenja v tej — državi v državi. Prepričan sem, da se predolgo suče o vprašanju, ali Predel ali Loka; a mi se načelno nočemo mešati v ta prepričanost, ki le zavlačuje ugodno rešitev tega vprašanja. A naše pokrajine hirajo pri tem. Zato pa: rešite to vprašanje tako ali tako, samo da je jed nkrat rešite. Tako pokažete ekscelenca najlepše z dejanji, kar ste zatrdili z besedami: dobrohotnost do vseh brez razlike narodnosti!

Dogodki na Bolgarskem. Potem, ko so se požurile vse druge vlasti, da izvedejo posledice iz najnovejših dogodkov na Bolgarskem, da pripoznajo namreč princa Ferdinanda, ni preostajalo drugega, nego da rečejo svoj da in amen k rešenju bolgarske krize po želji — Rusije. Današnje vesti javljajo namreč, da je tudi Angleška pripoznala Ferdinanda. Mali Boris je odpotoval menda danes v Nizzo v naročje svoje matere. O poslednji ngibljejo, da-li se zopet povrne v Sredec k svojemu možu, vendar pa prevladuje mnenje, da se povrno.

Italija v Afriki. Italijani so poizvedeli, koliko Šoancev je padlo doslej v eritrejski vojniki. Iz Rima včeraj došlo službeno poročilo pravi, da je doslej padlo 4200 Šoancev, 5600 pa da jih je bilo ranjenih. Čudno je, da isto službeno poročilo ne pove tega, kar bi bilo mnogo umestniše in kar bi izvestno zanimalo prebivalstvo Italije, katere sinovi prelivajo kri za „čast Italije“, da namreč ne pove, koliko je padlo Italijanov in koliko je onih ranjenih, za katere nabirajo italijanske lire celó v Trstu??

Italijanom sta se uprla dosedanja njih zaveznika ras Sebat in pa Agos Tafari. S kakim 600 s puškami oboroženih mož zapustila sta Italijane, da se pridružita negusu Meneliku. Ker je Agos Tafari sedaj prelomil že v tretjič zvestobo Italijanom, dobili bi ga isti prav rado v pest, da ga — ustrelé. Možno pa je tudi, da si hoče Sebat na svojo pest zopet pridobiti gospodarstvo nad pokrajino Agamè, čije gospodar je bil, dokler ga niso vrgli Italijani. No, ako nameruje to, spoprime se vsakako z Baratierjem, ki čepi okolo Adigrata, koje mesto je bilo nekdanji last Sebatova. Italijansko časninarstvo priznava brez ovinkov, da je ta dva zaveznika Italijanov brzkone pregovoril Menelik k odpadu in to tem laglje, ker se ni nadejati, da konečno zmagajo Italijani.

Rimski „Messaggero“ objavlja pismo nekega vojaka v Afriki, glasom katerega se Italijani pripravljajo, da odbijejo napad Šoancev na utrdbo Adi Ugri. Ta utrdba je oborožena s 4 topovi in 4 mitralézami ter ima bejé mnogo več streljiva, nego ga je bilo v utrdbi Makalé. Bojé se, da bi sovražnik utegnil oblegati to utrdbo. (Utrdba Adi Ugri je kakih 100 kilometrov oddaljena od italijanske vojske).

Različne vesti.

Gospodarstvo v tržaški občini. Na dnevnem redu nocojšnje seje mestnega sveta je tudi predlog šolskega odseka za nakup zemljišča in zgradbo novega poslopja za občinski (laški) otroški vrt ob istrski cesti v okraju Sv. M. Magd. Spodnja. Zakaj je došla ta točka baš sedaj na dnevni red, tako rekoč ob zadnji uri, ker v kratkem poteče mandat sedanjemu mestnemu svetu in bodo nove volitve, o tem nas je poučil današnji „Tr. Tagblatt“. Uredništvo istega lista pa je, pogledši za kulise, razkrito še nekaj drugega, kar drastično označuje „gospodarstvo“ in zistem zapravljanja, ki vlada v naši občinski upravi. Stara občeznana pesem je, da naša občinska uprava „gospodari“ takó, da ji primankljaj narašča od leta do leta. A kadar so gospodje v stiski, takrat se zanašajo na pomoč države, one avstrijske države namreč, za koje gojé „patrijotisko“ (??) čustvovanje le tedaj, kadar potrebujejo denarja. Kakó pa zamujejo denar v prid svojih Benjaminov, o tem svedoči kričeči ne-

potizem, ki je pri našim mestnem magistrat „samo ob sebi umevna stvar“. Pomislimo le na službo, ki jo je ustvarila večina mestnega zastopa za Benjaminu Cairolia Raskoviča. Kar pa se dostaje omenjenega predloga šolskega odseka, ima isti svojo „zgodovino“, kajti predlog prišel je na dnevni red še-le sedaj, ko so bili gospodje zavrgli lepih tisočakov v prid drugemu Benjaminu, sevé italijansko-liberalne-židovske narodnosti. O tem škandaloznem dogodku poroča „Tr. Tagbl.“ med ostalim: „Ako more biti kdo zadovoljen z upravnimi umetniki, ki se širokoustijo v našem občinskem zastopu, gotovo morajo biti mešetarji za prodaje hiš in pa hišni posestniki, ki bi se radi iznebili koje podrza drag denar in ki, ako jim ne sede na limanico noben drugi dobrodušni kupec, najdejo dobrega odjemalca v mestnem magistratu, — saj „Pantolon“ plača stroške. Leta 1893. posedoval je neki gospod J. Morigo ob istrski cesti nasproti letovišču Bienenfeld hišo, ki ni niti mestno poslopje, niti letovišče ter ima že toliko prirojenih stavbenih bolezni, da bi ji mogel le kramp pomagati temeljito. V tej dóbi — takrat je bil že na krmilu naš sedaj slavno vladajoči mestni zastop — sklenil je šolski odsek, da odpre ob istrski cesti otroški vrt in občinski odposlanci šli so iskat primerne zgradbe. Čudna „nezgoda“ pripetila se je gospodom! V tem namreč, ko je bil dobil magistrat več prav umestnih ponudb za nakup hiš, tudi takih, ki so že v naprej pripravne v vsakem pogledu za naselitev otroškega vrta, izbrali so baš hišo Morigo, dasi ista ni bila niti najmanj primerna, ker leži ob jako živahni in pa prašni cesti ter je v pritličju tako vlažna, da nihče ne sme stanovati v njej. . . . V seji mestnega sveta dne 20. oktobra 1893. so sklenili kupiti ta glasovito hišo, ne da bi se bil kdo oglasil v plenumu proti temu; t. j. Slovenci so sicer glasovali proti predlogu, toda jedino le iz tega vzroka, ker bi se imel v novem otroškem vrtu uvesti kakor poučni jezik jedino le italijanski. In takó si je pridobil gospod J. Morigo okroglih, lepih 6000 gid. ter se iznebil hiše, s katero ni vedel kaj storiti. Toda tragična komedija pričinja še-le sedaj: V isti seji odobril je mestni svet razven že omenjenih 6000 gid. še 4000 gid. za potrebne poprave in pa svoto 1530 gid. za ureditev otroškega vrta. Od 20. oktobra 1893. minoli so doslej točna 2 leti in 4 meseci in še danes pričakuje obljubeni okraj osnovitve otroškega vrta. Ker pa ima naš mestni svet navado, da izpolni vsako dano obljubo, spomnil se je tik pred pretekom svojega mandata, da dolguje prebivalcem okraja Sv. Mar. Magd. lené še otroški vrt in tako stoji na dnevnem redu nocojšnje seje predlog šolskega odseka za nakup novega zemljišča in zgradbo lastnega poslopja za otroški vrt v ulici dell'Istria.(!) Kaj pa bode sedaj z Morigovo hišo? Morda se najde nocoj koji občinski svetovalec, ki je tako radoveden kakor smo mi ter stavi to vprašanje gospodu šolskemu poročevalcu.“

Lojalni, kakor smo že načelno proti vsakomur, beležimo hvaležno, da je „Triester Tagbl.“ po zaslugi ošibal zares kričeče gospodarstvo v naši mestni občini. Vendar nam ne bodi šteto v zlo, ako rečemo, da je i ta epistola „Tagblattova“ prejednostranska ker se je postavil le na gospodarsko in je pustil v nemar moralno, etično, kulturno stališče. „Tagblatt“ namreč nima nič proti temu, da se na slovenskih tleh in za slovensko ljudstvo zasnuje laški vrtec, le tisočaki ga tešče, ki so se zavrgli brez potrebe za hišo, povsem neprimerno za take namene. In kolikor razumimo mi oficijozni ali poloficijozni jezik, se „Triester Tagblatt“ še huduje, da je mestni zastop se svojim nezmiselnem postopanjem zavlekel osnutje italijanskega vrtea pri sv. Mariji Magdaleni — torej na slovenskih tleh. Škoda je za tisočake, vržene v žep onega, ki se je na lep način iznebil svoje podrtije in na to stran je opravičena graja „Tagblattova“; ali grajo je zaslužil mestni zastop tudi z moralnega, etičnega, kulturnega stališča, ker hoče zopet zamatati denar za raznarodovanje drugih. A raznarodovanje je vsikdar nemoralno; naj se že vrši nasilno, ali pa vabljivo in zvičajno. Ta moment so imeli seveda okoličanski zastopniki tudi pred očmi, ko so glasovali proti nakupu hiše za omenjeni laški vrtec. Ako pa je „Triester Tagblatt“ se svojo opazko, da so

zastopniki okolice glasovali proti le zato, ker se bode v tem vrteu poučevalo italijansko, hotel dati razumeti, da tudi naši zastopniki nimajo razuma in srca za dobro gospodarstvo, potem bi bila to insinucija, koje bi morali zavrniti najodločneje. Naši zastopniki so presodili stvar z obeh strani, z gmotne in moralne, in na vse zadnje bi bilo morda častno tudi za „Tagblatt“, ako bi se i on nekoliko pobrigal za političko moralno. Ta artikel sedaj sicer ni posebno v čisljih v naših pokrajinah; tem nujniša dolžnost bi bila nam vsem, da mu pripomremo do veljave čim preje.

Nekaj o astronomiji. Pišejo nam: „Indipendente“ je pisal in Vi ste posneli, da se je gosp. državni poslanec in mestni svetovalec Naberger pokazal slabega astronoma, izrekši svoje mnenje, da sti oni dve zvezdi, ki se bliščiti na tabli okrajnega načelnika na Proseku — italijanski zvezdi. „Indipendente“ je zatrdil, da sti oni dve zvezdi — severoameriška in turška in Vi ste pogledali skozi svoj teleskop ter izračunali, da „severoameriška“ zvezda opominja nas Slovence na svobodo, ki je doma onkraj oceana, turška pa na naše — turške razmere. Ne zamerite; tudi Vi se niste pokazali povsem točne astronome se svojim čitanjem v — zvezdah. Gledé pomena turške zvezde utegnute imeti prav, glede „severoameriške“ pa ne. Ta zvezda nas ne opominja na ameriško svobodo, ampak na našo domačo, in precej razsežno, koje uživajo pri nas — drugi!!! Ne čudim se Vam pa ne, da so Vam, zrôčim na zvezde na tabli okrajnega načelnika na Proseku, misli uhajale v Ameriko. Zavarovati pa se moram proti domnevanju, kakor da hočem koga vsodbujati k izseljevanju. Mi ostanemo tu in hočemo čakati, da tudi nas posesti naša „zvezda“.

Vsem spoštovanjem

Še boljši astronom.

Trst za ranjene vojake v Eritreji. Glasom VI. izkaza, ki ga je priobčil tukajšnji generalni konzulat italijanski, nabranih je doslej v Trstu za omenjeno dobrodelno, človekoljubno svrhu 1139 gid. 58 nč. avstrijskega denarja in pa 6766.49 italijanskih lir. Med novimi darovalci je nemška tvrdka Hoerner & Honsell vpisana z 20 lirami. Mar so tudi ti gospodje italijanski podaniki?

Pepelnična sreda. V Trstu je toliko v mestu, kolikor v okolici stari običaj, da si veselo ljudstvo samovlastno dodaja k pustu še jeden dan veselja, to je pepelnično sreda, na koji dan Cerkev resnobno spominja: „Človek pomisli, da si bil prah in da bodeš prah“. Gospóda prireja navadno svoj posebni „korzo“ pri sv. Andreju, ker se baje ne mara mešati med „plebejski korzo“ na pustni terek. Letos pa je bilo tudi pri tem „gospokem“ korzu jako malo prave elegancije. Vóz bilo je sicer okolo 250, toda večinoma „šjakerji“, ki so vozili vesele bratce v Škedenj na „arnike“ in pa na — teran. Pusta so „pokopali“ vinski bratci toliko v Škedenju, kolikor pri Sv. Ivanu ob veiki udeležbi „žejnega“ občinstva. In tako je došel z današnjim dnem v navadni svoj tir.

Usoda maloruskih izseljencev. Na pustni terek so bili izseljenci pogoščeni z vinom in drugimi rečmi od strani goriških Slovencev. Na pepelnico pa je potrosil nekaj tudi g. okr. glavar Bosizio in nekatere druge milosrdne gospe. Zvečer ob 11. (19. t. m.) odpotovalo je 16 rodbin v Ameriko, katere so imele zadostno sredstev. Ostali odpotujejo tudi, ker nazaj ne marajo, vendar pozneje, okoli 15. marca.

Mlada beguna. Z Dunaja došla je tukajšnjemu policijskemu ravnateljstvu brzovjavna okrožnica, da je pobegnila iz Mosta (Češka) 17letna Luiza Block, hči odličnih starišev, in sicer v družbi 20letnega gojenca konservatorija v Vratislavi, Sala Fingerhuta (Žid). Okrožnica prosi, da policija prime mladi parček, če ga zasledi.

Roparski napad v mestu. Minoli ponedeljek zjutraj je 46letni težak Alojzij Giacuzzi iz Videmskega okraja na Laškem, došel v gostilno 45letne Antonje Visintini, na obrežju Grumula. Mož je izpil četr vna, razgovarjaje se z gostilničarko, ker drugih gostov ni bilo. Zahteval je drugi četr. Ko se je žena sklonila k sodu, da mu natoči vino, priskočil je Giacuzzi, potegnil kladivo iz žepa, hoté udariti žensko z vso siló po glavi. Na vso srečo pa se je žena obrnila in odbivša namenjeni ji udarec, dobila le praske na licu. Gostilničarka je odprla vrata ter klicala glasno na pomoč. Drzni napadalec je pobegnil, toda minoto noč našel ga je policijski oficijal Tiz ter ga spr-

